Krynica

ŠALTINIS

VILNIA, 8 ŚNIEŽNIA 1939 HODU.
№ 7 (704). Hod vydańnia XXI.

BIEŁARUSKAJA NARODNAJA HAZETA
Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

Cana numaru 10 cent. Padpiska na hod—5 lit., na paŭhoda 3 lity. Da kanca 1939 h. — 0.75
Adras red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.

„Centr Biełaruskaha Ruchu ŭ Litvie"

Apošnim časam pa vilenskich hazetach pajaviłasia viestka ab biełaruskim „Centry" ŭ Litvie. Voś-ža pačuvajemsia da abaviazku painfarmavać hramadzianstva dakładniej ab hetaj spravie.

Z pavarotam Vilni i Vilenščyny da Litvy, prad litoŭskimi Biełarusami stała pytańnie arhanizacyi. Treba było rašyć, ci pracavać u Biełaruskim Nacyjanalnym Kamitecie, ci abnavić jakuju biełaruskuju arhanizacyju zakrytuju polskimi ŭładami, ci vykarystać dla pracy adnu z isnujučych biełaruskich arhanizacyjaŭ u Kaŭnasie.

Razvažyŭšy hetu spravu, biełaruskaje hramadzianstva pryjšło da hetkich vysnavaŭ: Nacyjanalny Kamitet, jak arhanizacyja prad usim palityčnaja i da taho nia majučaja svajho statutu, a dziejučaja tolki na padstavie zvyčajnaha pradstaŭnictva, u sučasnych abstavinach padstavaj pracy Biełarusaŭ u Litvie być nia moža. Nie nadajucca da hetaha tak-ža i zakrytyja Palakami biełaruskija arhanizacyi, bo jany byli tasavany da susim inšych abstavin, a da taho zalehalizavańnie ich vymahała-b niamała kłapataŭ. Astavałasia ŭlicca ŭ adnu z isnujučych u Litvie biełaruskuju arhanizacyju.

Ale ŭ jakuju? U Kaŭnasie try biełaruskija kulturna-aśvietnyja arhanizacyi: Centr Biełaruskaha Ruchu ŭ Litvie, Biełaruskaje Kulturna - Praśvietnaje Tavarystva ŭ Litvie i Biełaruski Nacyjanalny Sajuz u Litvie. Statuty ŭsich hetych arhanizacyjaŭ bolš-mienš adnolkavyja i dajuć mahčymaść Biełarusam u Litvie šyroka pracavać na biełaruskaj kulturna-praśvietnaj nivie. Biełaruskaje hramadzianstva ŭ Vilni vybrała „Centr Biełaruskaha Ruchu ŭ Litvie" (Gudų veikymo Centras Lietuvoje) i pastanaviła ŭ jaho ŭlicca. Sam nazoŭ adyhraŭ u hetym vybary badaj hałoŭnuju rol. Sapraŭdy, adpaviadaje jon sučasnym abstavinam biełaruskaha žyćcia ŭ Litvie, jakoje kala hetaj arhanizacyi maje zhurtavacca, jak kala svajho adzinaha i hałoŭnaha centru.

26.XI sioleta ŭ Kaŭnasie, dzie dahetul była sialiba Centru, adbyŭsia ahulny schod. Na schodzie hetym vybrany novy ŭrad Centru, u jaki ŭvajšli biełaruskija dziejačy z Vilni i z Kaŭnasu. Novy ŭrad pastajannuju svaju sialibu budzie mieć u Vilni. Z arhanizacyjnych zadańniaŭ jahonych budzie prad usim konsolidacyja ŭsich Biełarusaŭ u Litvie. Znača Centr maje na mecie ŭvajści ŭ najbližejšy kantakt tak-ža z henymi vyšejuspomnienymi biełaruskimi arhanizacyjami ŭ Kaŭnasie, imknučysia da taho, kab jany tak-ža ŭlilisia ŭ Centr, abo prynamsi ŭvajšli ŭ stulnaje parazumieńnie z Centram i znajšli adpaviedny sposab zhodnaha sužyćcia i supracoŭnictva.

Astajecca tolki naležna arhanizavacca i bracca da pracy, kab Centr sapraŭdy staŭsia centram biełaruskaha žyćcia ŭ Litvie i sapraŭdy pryčyniŭsia da kultury, aśviety i dabrabytu Biełarusaŭ.

M. K.

Što skazaŭ premjer A. Merkys?

Na pasiedžańni litoŭskaha Sojmu 6 h. m. premjer novasarhanizavanaha ŭradu A. Merkys skazaŭ pramovu ab metach i zadańniach svajho ŭradu, padčyrkivajučy miž inšym štoraz ciažejšaje adčuvańnie ŭ kraju sučasnaj vajny, imknieńnie da zachavańnia volnaści kraju i kanieśnaść ŭtrymańnia žyćciovych krynicaŭ dziaržavy i narodu. Prahrama dziejnaści ŭradu budzie apiracca na asnovach, jakija vykazaŭ prad tydniem Prezydent Pespubliki. Z konkretnych zadańniaŭ uradu premjer padčyrknuŭ padtrymlivańnie dobrych adnosinaŭ z susiedziami, asabliva biespasiarednimi i narodnuju konsolidacyju. Praviadzieńnie ŭ žyćcio takich planaŭ uradu, jak ziamielnaja reforma, razbudova sietki daroh i čyhunak, uviadzieńnie ŭ žyćcio novaapracoŭvanaha socyjalnaha ŭstavadaŭstva, kredyty dla Vilenščyny — usio heta vymahaje srodkaŭ matarjalnych, zdabyć katoryja možna pabolšyvajučy vydajnaść pracy i adkładajučy na dalej vydatki mienš pilnyja. Hetak tolki zachavać možna roŭnavahu budžetu — asnovu kožnaj zdarovaj haspadarki... Usio heta tolki čaść zadańniaŭ, jakila čakajuć na svaju čarhu. Pry spaŭnieńni ich urad spadziajecca mieć uspamohu z boku pradstaŭnikoŭ Sojmu.

Adkazaŭ premjeru staršynia Sojmu inž. Šakenis, zajaŭlajučy miž inš., što deklaracyja ŭradu pracavać pavodle prahramy Prezydenta A. Smetony sustreniecca z achvotaj supracoŭnictva z boku ŭsich pasłoŭ.

K. Stašys — burmistram miesta Vilni

Viedamy litoŭski dziejač i daŭhaletni staršynia Litoŭskaha Nacyjanalnaha Kamitetu ŭ Vilni hram. K. Stašys 6 śniežnia siol. imienavany burmistram m. Vilni.

Asoba hram. K. Stašysa ŭsiamu biełaruskamu hramadzianstvu lišnie dobra viedamaja, kab ab joj tut štości dadavać. Tamu ŭstrymlivajučysia ad usiakich pajaśnieńniaŭ zaznačym koratka, što vybar staŭsia ŭdačny. Samomu-ž hram-nu K. Stašysu na hetym miescy pažadajem jak najbolš udačy ŭ adkaznaj pracy na novym stanoviščy.

Finska-savieckaja vajna

Finny dalej mocna supraciŭlajucca, a finskija aeraplany, jak paviedamlaje Havas, zbombardavali bazu savieckich aeraplanaŭ na Murmanie, dzie byccam znachodziłasia 60 sav. aeraplanaŭ. Vokruh Petsamo ŭściaž baronicca, choć savieckija lotčyki zbombardavali kapalni niklu ŭ hetym vokruzie. Śniahi ŭtrudniajuć akcyju.

Sam spor pačynaje pašyracca na inšyja krai. Zatryvožyłasia pierad usim susiedniaja Švecyja, jakaja ŭžo zmobilizavała čaść svaje armii. Italija vyrazna stanovicca pa staranie Finnaŭ i vysyłaje ŭžo jej samaloty. Zacikaŭlena ŭ spory hetym i Ameryka (USA), a nie astajecca i Turcyja. Anhlija tymčasam maŭčyć. Słovam — tvoracca novyja bloki i zhrupavańni.

Novyja hranicy Biełarusi i Ukrainy

Aficyjalna paviedamlajuć, što hranica miž Biełarusiaj i Ukrainaj Savieckaj na abšary b. Polščy ŭstanoŭleny hetak:

Bieraście i Pinsk adchodziać da Biełarusi, a Roŭnaje z vałynskim vokruham — da Ukrainy. Zach. Biełaruś padzielena ciapier na piać rajonaŭ: Baranavičy, Biełastok, Bieraście, Vialejka i Pinsk, — a Zach. Ukraina—na šeść: Drahabyč, Łuck, Lvoŭ, Roŭnaje, Stanisłavaŭ i Tarnopal.

Hranica pamiž Biełaruśsiu i Ukrainaj ustanoŭlena na padstavie hranicy jazykovaj.

„Bacianski—heta prykład, jak nia treba pastupać"

Staršynia Lit. Nac. K-tu hram. K. Stašys ab novym pałažeńni ŭ Vilni

Staršynia Litoŭskaha Nacy janalnaha K-tu ŭ Vilni K. Stašys, u suviazi z pavarotam Vil ni da Litvy, miž inšym padaŭ da viedama hazet nastupnaje:

— Padčas polskaha panavańnia ŭ Vilni my byli pasynkami: my nie mahli karystacca ani pravam kanstytucyi, ani inšymi, prysłuhoŭvajučymi Lićvinam, pravami. Nacyjanalnaje, kulturnaje i ekanamičnaje naša žyćcio było rašuča ściskana. Siańnia pałažeńnie źmianiłasia samym hruntoŭnym sposabam. Ale meta, dziela jakoj my pracavali praz 19 hadoŭ, śviecić nam i siańnia. A hetaj metaj jošć dabrabyt hetaha kraju i jaho naturalny zrost z usim litoŭskim narodam i jahonaj dziaržavaj. Viadučy ciažkuju baraćbu, my ŭ hetym krai nie mahli być uradoŭcami, starajučymisia ab svajo pryvatnaje žyćcio. Siańnia abstaviny baraćby źmianilisia, ale baraćba jašče nia ščezła. Dziela hetaha i ŭ budučyni my astaniomsia takimi jakimi byli dahetul. Treba vieryć, što novyja ludzi, jakija ciapier viarnulisia abo prybyli ŭ Vilniu, taksama nia buduć tolki ŭradoŭcami, a ŭ kožnuju svaju pracu ŭłožać jak najbolš dušy.—

Urešcie, hram Stašys, padčyrknuŭšy, što Vilnia jaŭna idzie ŭpierad, paradkujecca i što nastroj Vilencaŭ, nie havoračy ŭžo ab Biełarusach, stanovicca da Litoŭcaŭ štoraz prychilniejšym, svaju hutarku kančaje hetak:

— Adnosiny našych uładaŭ da inšych nacyjanalnych hrupaŭ, pavodle dumki miascovych Lićvinoŭ, nijakim sposabam nie pavinny być padobnymi da adnosinaŭ da nas polskich uładaŭ. Bacianski i jaho pamocniki pavinny być prykładam, jak nia treba pastupać z svaimi hramadzianami inšaj nacyjanalnaści. — Zet.

Z hazet

„Krajowcy" imknucca da zhody

U № 7 i 8 „Gaz. Codzien." p. n. „Krajowcy" źmieščany cikavy artykuł viedamaha polskaha dziejača i publicysta p. L. Chaminskaha. Krajoŭcy dahetul hurtavalisia kala časapisu „Przegląd Wileński". Dola hetaha časapisu pry polskaj uładzie była badaj takaja samaja, jak časapisaŭ biełaruskich ci litoŭskich, bo jon nia raz baraniŭ i Lićvinoŭ i Biełarusaŭ. Nia lubiŭ jaho asablivа vaj. Bacianski i davioŭ da taho, što časapis hety zusim pierastaŭ vychodzić. Paśla śmierci časapisu niezadoŭha razstaŭsia z hetym śvietam i jahony redaktar, adzin z hałoŭnych tvarcoŭ krajovaje idei, Ludvik Abramovič. Zdavałasia, što ideja krajovaści budzie pachavana, tym bolš, što nia było vidać, kab jana mieła choć małeńkaje zrazumieńnie siarod maładoha polskaha pakaleńnia. Ale voś bačym, što krajoŭcy adžyvajuć i źjaŭlajucca hałoŭnymi supracoŭnikami „Gazety Codziennej". Da hrupy ich, zdajecca, dałučajecca i viedamy publicyst z „Słowa" Jazep Mackievič — prynamsi tak možna sudzić z jahonych apošnich artykułaŭ.

P. L. Chaminski ŭ svaim artykule ab krajoŭcach, katoryja vychodziać z radoŭ miascovych Palakoŭ, piša hetak:

„Krajoŭcy — heta tyja, što cieraz nacyjanalizmy, cieraz splutanyja sietki sporaŭ i zmahańniaŭ paasobnych nacyjanalnych, relihijnych vieraŭ i hramadzkich idejaŭ – choćuć spałučeńnia, a nie padziełu, zhody, a nia svarkaŭ"... Jon razumieje i pryznaje, što krajoŭcy byli aśmiašanyja i adsunutyja, adnak vieryć, što jany vytrymajuć, što svaim pierakanańniem zarazіać druhich i što ŭ Vilni, dzie „bolš jak praz piaćsot hod kryžavalisia ŭpłyvy ŭschodu i zachodu, litoŭskija, biełaruskija i polskija..., što ŭ ...hetaj Vilni stvorać pamost zhody ŭsich krajovych narodaŭ, Palakoŭ, Lićvinoŭ, Biełarusaŭ, Žydoŭ"..

Kab-ža ŭ dobry čas. jn.

Patreba kaścioła dla Biełarusaŭ katalikoŭ u Vilni

Sioleta ŭ listapadzie miesiacy minuła ŭžo vosiemnaccać hod, jak u Vilni ŭ litoŭskim parafijalnym kaściele śv. Mikałaja adbyvajucca nabaženstvy dla Biełarusaŭ katalikoŭ. Adpraŭlaŭ hetyja nabaženstvy i pravo dziŭ siarod Biełarusaŭ katalikoŭ dušpastyrskuju pracu praz uvieś heny čas, za vyniatkam apošniaha hodu, ks. Adam Stankievič. U niadzieli i śviaty sabiralisia Biełarusy ŭ kaścioł śv. Mikałaja, dzie, dziakujučy zrazu mieńniu Lićvinami relihijnych biełaruskich patrebaŭ, mahli malicca pabiełarusku i słuchać biełaruskich kazańniaŭ. Nia raz byvała tak, što ciažka było pamiaścicca ŭ adnej śviatyni i Lićvinom i Biełarusam i dziela taho Biełarusy prasili ŭ duchoŭnych katalickich uładaŭ asobnaha sabie kaścioła. U 1936 h. navat arcyb. Jałbžykoŭski abiacaŭ addać Biełarusam kaścioł śv. Anny, ale paśla dazvoł heny byŭ chutka adklikany. Ahułam pry polskaj uładzie nia mieła mahčymaści raźvivacca navat biełaruskaje relihijnaje žyćcio. Biełaruskuju movu Palaki siłkom vyhnali z usich kaściołaŭ, a ksiandzoŭ Biełarusaŭ vysyłali i vysiałali ŭ niebiełaruskija parafii. Vysielili jany z Vilni ŭ 1938 h. i ks. Ad. Stankieviča za jahonuju plodnuju pracu na biełaruskaj adradženskaj nivie. Šmat chto dumaŭ, što biełaruskaje relihijnaje žyćcio ŭ Vilni zusim zamre, adnak tak nia stałasia. Dušpastyrskuju pracu siarod Biełarusaŭ paviaŭ dalej ks. dr. Stanisłaŭ Hlakoŭski. Praŭda, jon z pryčyn ad siabie niezaležnych nia moh adpraŭlać dla Biełarusaŭ nabaženstvaŭ i rabiŭ heta ks. praf. V. Taškun — Lićvin, — za što jamu Biełarusy duža ŭdziačny, — ale kazańni zaŭsiody havaryŭ ks. dr. St. Hlakoŭski. Jon taksama ŭ heny ciažki čas ładziŭ rekolekcyi, vadziŭ biełaruskuju pilihrymku ŭ Kalvaryju, apiekavaŭsia biełaruskaj katalickaj moładziaj u bieł. himnazii, padtrymlivaŭ bieł kat. presu, pašyrajučy ŭsiudy Božaje Słova dziela adradžeńnia Biełaruskaha Narodu.

Ciapier, paśla vajennaje bury, jakaja praniasłasia, praz naš kraj, paśla karotkaha pieraryvu, biełaruskaje relihijnaje žyćcio pačynaje raźvivacca. Na biełaruskija nabaženstvy sabirajecca što-raz bolš ludziej. Z ambony kaścioła śv. Mikałaja iznoŭ čujem kazańni ks. Ad. Stankieviča. Patreba-ž asobnaha kaścioła dla Biełarusaŭ katalikoŭ źjaŭlajecca nieadkładnaj —Voś-ža treba, kab Biełaruski Kaścielny Kamitet źviarnuŭ na heta ŭvahu i pačaŭ starańni, kab u najbližejšym časie Biełarusy kataliki ŭ Vilni mahli ŭžo malicca ŭ svaim kaściele, kab našy vil. bieł pastyry — ks. Ad. Stankievič i ks. dr. St. Hlakoŭski mieli bolšuju mahčymaść zblizicca da biełaruskich vilenskich katalickich masaŭ, pašyrać siarod ich Božaje słova ŭ biełaruskaj movie, dy kab pry biełaruskim kaściele paŭstała ŭrešcie biełaruskaja katalickaja parafija. J. N.

Jašče pryjmajucca kandydaty ŭva ŭsie klasy i addziely

3-klasavaje

Biełaruskaje Dziaržaŭnaje Prohimnazii

(dasiulešniaja himnazija biaz liceju)

i Biełaruskaje Dziaržaŭnaje Pačatkavaje Škoły.

Lekcyi ŭ prohimnazii i pačatk. škole adbyvajucca narmalna.

Pryjmo kandydataŭ u prohimnaziju i pačatkavuju školu adbyvajecca ŭ pamieškańni himnazii na Daminikanskaj vul. № 3/5, u hadzinach ad 8 da 12.

Uład-Inicki

Aryšty, Biaroza j vola

(Uspaminy aryštanta)

A r y š t y

Žnivień 1939 h.

Što novy dzień, to ŭsio hraźniejšy j strašniejšy dla ludziej: niaŭchilna prybližałasia vajna Niamieččyny z Polščaj...

Až 30 žniŭnia, rasklejenymi ŭnočy plakatami, była abvieščana ahulnaja mabilizacyja...

Uskałychnułasia stalica kolišniaj Biełaruska-Litoŭskaj dziaržavy. Pačaŭsia niastrymany, mnohimi jašče niabačany ruch vypuščanaje z mocnych ściskaŭ spranžyny, katoraja šalona krucіłasia ŭ niaviedamym kirunku j hučeła niezrazumiełymi hukami, a recha ich adbivałasia ŭ śviedamaści ludziej šmatlitarnym słovam — mabilizacyja.

I z ludziej moʻ nichto nia byŭ takim čułym da jaje j tak nie prajmaŭsia jejnymi hukami, jak Biełarusy.

U samy dzień mabilizacyi ŭ Vilni byli aryštavany: dyrektar Biełaruskaj himnazii M. Ancukievič, redaktar „Kałośsia" J. Šutovič, redaktar „Šlachu Moładzi" J. Najdziuk i pracaŭnik Biełaruskaj Drukarni A. Šutovič. Viestka ab aryšcie ich małankaj raźniasłasia siarod Vilenskich Biełarusaŭ i saboju zaćmiła ŭsie inšyja viest ki, zrodžanyja ruchami mabilizacyi U ahulnym chaosie ich taja viestka vyrastała ŭ niejki patvor i dušyła samapačućcio kažnaha ščyraha Biełarusa, katory svaim instynktam i intuicyjaj čuŭ pačatak jašče horšaha pałažeńnia j prašledu biełaruskaj narodnaj sprevy, jakija ŭžo dahetul pierabylisia.

— Što budzie? — azirajučysia na ŭsie baki pytali adzin adnaho Biełarusy. — Što nas čakaje?

— Kiepska budzie, — adzin druhomu adkazyvali Biełarusy, paciskajučy plačyma, bo na druhoje pytańnie nichto nie chacieŭ adkazyvać, kab nie aharčać svajho brata z vialikaj Biełaruskaj Ajčyny.

Až 1 ha vieraśnia — abvieščana vajna... U horadzie — hrukat, stuk, natoŭpy ludziej, biehanina, padvody, aŭty, žaŭnery i... ŭzrydy, płač. Płakali maciarki, žonki, siostry, dzieci. Jany pravadžali svaich karmicielaŭ i apiakunoŭ „na darohu mahutnaj najjaśniejšaj respubliki," jak havaryli tyja piłsudčyki, što zaržavieli na niatykalnych miascoch dziaržaŭnaj mašyny... Pad viečar hetaha dnia — nad Parubunkam — niamiecki samalot, stralanina pa im... Sapraŭdy, vajna!

A zmrokam i pa zmroku taho-ž 1 ha vieraśnia znoŭ ślozy adčajnaha płaču, ale ŭžo ŭ biełaruskich, ukrainskich, litoŭskich, niamieckich i ŭ žydoŭskich kvaterach i chatach. Pa ŭsiej Polščy adbyvalisia masavyja revizii j aryšty „inarodcaŭ," koštam i pracaju katorych polskija pany tvaryli dabrabyt sabie dy svaim „rodakom i pšyjaciołom".

Arhanizacyi i časapisy litoŭskaj moładzi

„Źjezd Maładoj Litvy“

U niadzielu 26.XI siol. u Kaŭnasie adbyŭsia źjezd rajonnych pravadnikoŭ „Maładoj Litvy“ i pavietavych staršyniaŭ partyi „Tautininkaŭ“ (narodnikaŭ). Naranicy źjezd vysłuchaŭ referat ab unutranym pałažeńni Litvy, a paśla, a hadzinie 12 min 30, učaśniki źjezdu byli pryniaty Prezydentam Respubliki, katory źjaŭlajecca hałoŭnym šefam Maładoj Litvy, i katory skazaŭ da pryoyŭšych da jaho pravadnikoŭ i staršyń pramovu ab imknieńniach tautininkaŭ. Pa abiedzie na źjezd prybyŭ premjer A. Merkys, katory tak-ža skazaŭ pramovu ab sučasnym pałažeńni, zaklikajučy šukać u žyćci i pracy taho, što łučyć usich Ličvinoŭ, a nie taho, što razjednyvaje. Na zakančeńnie abhavarvalisia na źjeździe roznyja arhanizacyjnyja spravy „Maładoj Litvy“ i partyi „Tautininkaŭ“.

„Maładaja Litva“ („Jaunoji Lietuva“) źjaŭlajecca arhanizacyjaj moładzi nacyjanalna-narodnaje partyi „Taŭtininkaŭ“. Arhanizacyja heta vydaje svoj časapis „Jaunoji Karta“ („Maładoje Pakaleńnie“) i maje kala 40 tysiač siabroŭ. Aprača hetaje arhanizacyi, litoŭskaja moładź maje jašče i inšyja arhanizacyi. I tak, pobač „Maładoj Litvy“, vielmi šyroka viedamaj jość Federacyja Litoŭskaje katalickaje moładzi „Viasna“ („Lietuvių Katalikų Jaunimo Pavasario Federacija“). Maje jana 70 tysiač siabroŭ i vydaje dla dziaŭčat časapis „Liepsnos“ („Połymia“), a dla chłapcoŭ „Vyru Žygiai“ (Hierojstva). Jość jana pad upłyvam chryścijanskich demakrataŭ (krikščoniu). Hetyja arhanizacyi, možna skazać, źjaŭlajucca arhanizacyjami moładzi partyjnymi, a jość jašče i arhanizacyi ahulna-litoŭskija, jak spartova-vajskovaja arhanizacyja stralcoŭ („Šaŭlisaŭ“), spartovyja kluby, studenckija korporacyi, skaŭty i vielmi cikavaja arhanizacyja maładych ziemlarobaŭ, jakaja supracoŭničaje z Ziemlarobskimi Pałatami. Maładyja ziemlaroby majuć kala 1.200 hurtkoŭ, a lik ich siabraŭ siahaje da 40 tysiač. Vydajuć jany tydniovy časapis „Jaunasis Ukininkas“ („Małady Ziemlarob“), majuć kala 1.000 narodnych damoŭ, całuju sietku biblijatekaŭ stałych i vandroŭnych (ruchomych). Prahrama ich pracy śkiravanaja pierad usim na ziemlarobskaje pryspasableńnie, pracu kulturna-aśvietnuju, hramadzkaje ŭzhadavańnie i ručnyja raboty (heta apošniaje asabliva siarod dziaŭčat, lik katorych u arhanizacyi stanović 43 pracenty ahulnaje kolkaści siabroŭ). U ramach hetaje prahramy adbyvajucca: ziemlarobskija konkursy, vystaŭki, ziemlarobskija śviaty, hadoŭla žyvioły, konkursy referataŭ, čytańnia knižak, kursy, viečaryny i h. p. Cikava, što kožny hurtok, aprača vybranaha saboj uradu, maje ŭzhadavaŭčuju radu starejšych haspadaroŭ, u skład jakoje ŭvachodzie 3—5 asob, a taksama pomač uradavych ahranomaŭ i roznych instruktaraŭ.

Aprača pieraličanych tut časapisaŭ vychodziać jašče roznyja časapisy litoŭskich studentaŭ i vučniaŭ, a tak-ža vychodzić „Musu Jaunimos“ („Naša Moładź“), jaki vydajuć „Liaudininki“ (ludoŭcy). Jany nia majuć arhanizacyi moładzi, ale pry pomačy nazvanaha časapisu pašyrajuć svaje ŭpłyvy i siarod maładoha litoŭskaha pakaleńnia.

Z karotkaha hetaha ahladu bačym, što litoŭskaja moładź mocna sarhanizavanaja i maje svaju bahatuju presu. *j. n.*

Ščyra dziakuju na hetym miescy ks. dr. St. Hlakoŭskamu za jaho hramadzkaść, katoruju vyjaviŭ dubravolna ŭstupajučy mnie svaje lekcyi ŭ biełaruskaj prohimnazii. U praciŭnym razie, biaručy patrebnyja mnie da dyrektarstva lekcyi ŭ inšych vučycialoŭ, pazbaviŭ-by ich pracy abo sam musiŭ by zračysia dyrektarstva. Ks. Ad. Stankievič

Vilenskaja radyjostancyja ŭžo pracuje

Zbambardavanaja Niemcami vilenskaja radyjostancyja davodzicca da paradku i ŭžo raspačalisia radyjovyja pieradačy z hetaje stancyi, katoryja možna słuchać navat praz maleńkija radyjopryjomnyja aparaty, het. zvanyja kryštałkovyja abo detektaravyja. Siła vilenskaj radyjostancyi pakulšto nadta nie vialikaja, jana maje tolki pałavinu mocy kovienskaj radyjostancyi, ale siła heta budzie ŭściaž uzrastać i na viasnu budzie takaja, jak była da vajny. Dasiulešnija radyjovyja pieradačy z Vilni ŭ m-cy listapadzie byli na karotkich chvalach. Usie Biełarusy vilenskimi radyjopieradačami pavinny asabliva zacikavicca. Z Vilni ŭ kožnuju sieradu, pryblizna a 19 hadzinie, pieradajucca roznyja viestki i biełaruskaja chronika pabiełarusku.

Rejestracyja savieckich rubloŭ

Apošnim časam niechta puściŭ viestku ab vymienie savieckich rubloŭ na lity. Ludzi masava cisnucca ŭ banki i hetym stvarajuć lišni strach, jaki na ščaście nia maje nijakich padstavaŭ. Pierahavory ab hetaj spravie faktyčna jduć i ab samaj zamienie ŭ čas budzie paviedamleńnie.

РАДЫЁ

У Сьцяпана — радыё —
Ўжо антэну зладзіў ён.
Кажуць: цэлы сьвет чуваць.
Сьпеў...
аратары крычаць,
Вось дык штука гэта брат
Радыёапарат!

Сам Сьцяпан расьцьвіў ўвесь,
рад,
ён кружком пакручвае
ловіць хвалі.. ўлучвае
Да вушэй слухавікі;
ўціхлі, ўліплі мужыкі.
Вось як рэжа, грае гад,
Радыёапарат!

Паабселі, цэлы рад!
, апарат ўзіраюцца
быццам спадзяваюцца,
Грымне без навушніцаў
чортавая кузьніца...
Го, го, го! То-ж штука, брат,
Радыёапарат!

Па людзях бы сьцёбнуў бат
дрыгнулі пры радыю,
твары раптам радыя:
Вой браты!
Па нашаму!
Хтось чаўпе пра пашу нам...
То-ж то недзе наш там брат!
Вось дык апарат!

Як мурашкі людзі з хат —
У Сьцяпана радыё,
Родны словы падаюць
ня чужыя, панскія...,
а свае, сялянскія...
Чуе брата, ў сьвітцы брат.
Радыёапарат.

С. С—к.

UVAHA! UVAHA!

Užo chutka vyjdzie z druku i budzie ŭ pradažy

БЕЛАРУСКІ АДРЫЎНЫ КАЛЕНДАР на 1940 Г.

Kalendar budzie mieć dva styli: novy (katalicki — łacinkaj) i stary (pravasłaŭny — hraždankaj). U kalendary źmieščany pradskazańni ab pahodzie, mnoha cennych radaŭ, pryhožych vieršaŭ roznych biełaruskich paetaŭ, śmiešnych žartaŭ i inš.

Zakazy na biełaruskija kalendary ŭžo pryjmajuć: Biełaruskaja Kniharnia „PAHONIA“, Vilnia, Zavalnaja 1 i Bieł. Kniharnia St. Stankieviča, Astrabramskaja 2.

Mianie aryštoŭvali syščyk z palicyjantam, zrabiŭšy paviarchoŭnuju reviziju maich knihaŭ. Pry revizii taki zabrali źbiranyja praz daŭžejšy čas karty, pry pomačy katorych ja maniŭsia ŭłažyć dla Muzeju albom histaryčnych źmienaŭ na terytoryi etnohrafičnaj Biełarusi, zabrali rukapis chronolohii Biełarusi j niekalki knižak i pazyčanych ukrainskich hazetaŭ, a tak-ža rukapis Biełaruskaha Sialanskaha Kalendara na 1940 hod. Zabirajučy-ž mianie, palicyjant i syščyk nie kazali ničoha ni ab pryčynie, ni ab mecie aryštu, a tolki padhaniali chutčej źbiracca. Dumajučy, što voźmuć mianie na karotki čas, ja śpiecham sabraŭsia — na bosyja nohi abuŭ kamašy, na kašulu apranuŭ letni chałacik i ŭziaŭ kuryć, jak tolki-tolki na dzień. Mimachodam, z uśmieškaju na vusnach, raźvitaŭšysia z zapłakanaju žonkaju vyjšaŭ ja z chaty. Mianie pasadzili ŭ čakaŭšuju na nas dryndu (vaźnika) j paviaźli na Śviatajanskuju vulicu, u Śledčy addzieł palicyi.

Tutaka ŭ asobnym pakoju maje pravažatyja pisali pratakoł revizii, a ja paziraŭ, jak mima mianie ŭ susiedni pakoj pryvodzili j vyvodzili z jaho roznych ludziej — i mužčyn i žančyn. Byli ŭsiakija miž imi — i panavatyja j praściejšyja, i z kłumkami j z pustymi rukami, i lohka apranutyja, jak i ja, navat biez šapkaŭ, i ŭ płaščoch i poltach. Paziraŭ ja na ich i uścišna rabiłasia, tym balej, što elektryčnyja lampački byli abkałpačany siniaju papieraju, — a serca tak niespakojna j tryvožna trapiatałasia, a ŭ hałavie tak i krucilisia ciažkija dumki: „chacia-b nia bili, chacia-b nia bili“. Ab tym, što pišuć pratakoł nie na miescy revizii dy nie pry pastarońnich śviedkach, ničoha nia dumałasia.

Kali ja padpisaŭ pračytany pratakoł, mianie zaraz-ža pieraviali ŭ toj susiedni pakoj, jaki ŭžo dla mianie zrabiŭsia strašnym.

Tutaka pry vialikim stale siadzieŭ pažyły, apranuty pavajskovamu niejki pan, katory pierabiraŭ kuču papieraŭ. Da kožnaj papiery była prykołata čyrvonaja kartačka Z miejsca, dzie mianie pastavili ŭ tym pakoju, ja hlanuŭ praz jahonaje plačo j zdoleŭ pračytać zahałavak adnaje čyrvonaje kartački:

—Rozporządzenie o internovaniu (Rasparadžeńnie ab internavańni)...

Tak i vybuchnuła piakučaja ŭsio nutro majo ciažkaja dumka: „Niaŭžo-ž heta mianie?... Niaŭžo-ž nie viarnusia damoŭ?

Pavioŭ ja imhlistymi vačyma pa sabranych ludzioch — nikoha znajomaha nia ŭbačyŭ.

Jašče nie abtrośsia ad dabiŭšaj mianie ciažkaj dumki, jak za dźviaryma pačuŭ hroznaje słova: „eskorta!“ Źjaviŭsia palicyjant i mianie pavioŭ... pavioŭ u „Centralku“, na Ihnataŭskaj vulicy.

Było ŭžo za poŭnač.

(*d. b*)

Rejestracyja asob, što žadajuć viarnucca ŭ Saviety

Pavodle abvieščańnia Ministerstva Unutranych Spraŭ, ad dnia 6-ha da 10 śniežnia sioleta pravodzicca pryśpiešanaja rejestracyja asob, žadajučych viarnucca na terytoryju Zachodniaj Biełarusi i Zachodniaj Ukrainy, zaniatyja ciapier Savieckim Sajuzam. Rejestracyja achaplaje tych asob, jakija žyli raniej na dałučanych da Savieckaha Sajuzu abšarach, a jakija ŭciakajučy ad vajny apynulisia ŭ Vilenskim vokruzie i ŭva ŭsiej Litvie.

Možna zarejestravacca ŭ kožnym kamisaryjacie palicyi. Rejestrujučysia, treba padać nastupnyja dadzienyja: 1) proźvišča, imia, imia baćki; 2) data naradzin; 3) miesca naradzin (miesta, vołaść, vioska, b. vajavodztva); 4) nacyjanalnaść; 5) fach (zaniaćcie); 6) stan i miesca pražyvańnia siamji; 7) hdzie žyvie petent ciapier; 8) hdzie žyŭ pierad prybyćciom u Litvu; 9) kudy choča viarnucca (miesta, vioska, vołaść, b. vajavodztva); 10) ci maje svajakoŭ u miascovaści, u jakuju choča viarnucca, i jakich.

VOKAM PA ŚVIECIE

Stalin vinić Anhliju i Francyju. Bolš tydnia tamu nazad, hieneralny sekratar usiesajuznaj kamunistyčnaj partyi Stalin zajaviŭ, što vinavatymi za vybuch apošniaj vajny źjaŭlajucca Francyja i Anhlija, a nie Niamieččyna. Zajava Stalina, peŭnież, vykliča pavažnyja nastupstvy ŭ adnosinach Savietaŭ da Francyi i Anhlii.

Indyju prociŭ Anhlii chočuć pastavić Niamieččyna i Saviety. Pišuć ab hetym hazety italjanskija.

Damahajucca Gibrałtaru. Hišpancy ŭznoŭ pačynajuć prypaminać svaje pravy da Gibrałtaru (krepaści i pralivu), chočučy adabrać jaho ad anhlijcaŭ.

Z nad Dźviny nad Vartu, h. zn. z Łatvii i Estonii — ŭ Paznanščynu i b Pamorski karydor pierajechała ŭžo 11 tysiač Niemcaŭ.

Niamieckaje vojska, pavodle viestak z hazet, źbirajecca nad hranicaj Madziarščyny i Rumynii. Kudy jano pojdzie dalej — tymčasam nia viedama.

Addajuć ale nia pryjmajuć. Ministr zahraničnych spraŭ polskaha emihranckaha ŭradu Zaleski chacieŭ źmianić svajho pasła ŭ Švajcaryi Komarnickaha Na heta adnak švajcarskija ŭłady zajavili, što sučasnaha pasła ministr uziać sabie moža, ale novaha pasła ad sučasnaha ŭradu Švajcaryja ŭžo nia pryjmie.

Pavarot internavanych ŭ Saviety

Užo dva tydni jak uraduje ŭ Litvie savieckaja kamisija, jakaja pryjmaje internavanych polskich žaŭnieraŭ, što chočać viarnucca na terytoryi b. Polščy, zaniatyja siańnia Sav. Sajuzam. Kamisija adviedała niekalki łahieraŭ dla internavanych i vysłała 2 transparty z internavanymi na svaju terytoryju. Kamisija pryjmaje i daje pazvaleńni viarnucca da svaich siemjaŭ abo ŭ miascy pražyvańnia ŭsim biaz vyniatku internavanym vajskovym, nikomu nia robiačy nijakich ahraničeńniaŭ ani pieraškod.

Dastajuć dazvoły viarnucca na terytoryju SSSR navat tyja internavanyja vajskovyja, jakija adtul nie pachodziać, ale prabyvali tam niekalki hadoŭ, tam pracavali, abo pakinuli svaje siemji. Internavanych vajskovych pa pierachodzie hranicy nie biaruć u jakija niebudź łahiery dla internavanych, ale adrazu jany mohuć adpravicca da vybranych miescaŭ pražyvańnia.

Stały zarabotak moža mieć každy ŭ Vilni i na pravincyi pradajučy hazetu

Krynica

Patrebny na heta dazvoł ad litoŭskich uładaŭ dastanie sama administracyja. Chto choča hetym zaniacca, chaj nieadkładna piša ŭ „Krynicu", padajučy vyrazna svajo imia-proźvišča, adres, viek i ŭ jakim vokruzie choča pracavać.

Biełarusy! Uvaha!

Pry zapisyvańni na atrymańnie novych pašpartoŭ vyrazna treba padavać svaju biełaruskuju nacyjanalnaść. U novych abstavinach budzie heta mieć vielmi važnaje značeńnie.

Nia viercie nijakim padšeptam ab vydumanaj niebiaśpiecy dla tych, chto zapišycca biełarusam. Heta vydumka. Praŭda-ž u tym, što śviedamym biełarusam siahońnia ŭ Litvie možna padavacca zusim śmieła i adkryta.

I naadvarot, pavodle zakonaŭ Litvy, niebiaśpiečna ŭsiakaje chitravańnie. Miž inš. u biełaruskuju napr. školu mohuć chadzić dzieci tolki takich baćkoŭ, jakija aboje zapisany ŭ pašpartoch jak biełarusy.

Dyk kožny biełarus pavinien siahońnia ab hetym pamiatać sam i druhich uśviedamlać.

Žyćcio ŭ Vilni i Kraju

— **Ad 15 śniežnia možna budzie dastać krajovyja pašparty.** Žycharam m. Vilni ad 15 śniežnia buduć vydavacca pašparty. Pašparty buduć vydavacca ŭ 20-ch punktach. Pryjšoŭšy ŭ adzin z takich punktaŭ, treba budzie vypaŭnić u litoŭskai movie ankietu. U pieršuju čarhu dastanuć pašparty asoby, što znachodziacca na dziaržaŭnaj i samaŭradavaj słužbie. Najpierš pašparty buduć vydavacca mužčynam.

— **Soli chopić.** Litoŭskaja kooperatyŭnaja supałka „Lietukis" zakupiła ŭ Savieckim Sajuzie try tysiačy tonnaŭ soli. Zakuplenuju sol užo ŭ Vilniu pryviaźli i addali pradavać spažyvieckim kooperatyvam i addziełam „Lietukisa".

— **Nafty možna** kupić pa kartačcy ŭ śniežni najbolš 3 litry.

—**Lon i kanapli,** miatyja i niemiatyja, i pakuły skuplivaje fabryka „Vilenka" ŭ Novaj-Vialejcy, pry Połackaj vul. Nr. 1 što dzień. Akramia taho hety-ž samy tavar skuplivajuć ahienty „Vilenki" ŭ kirmašnvja dni ŭ Dukštach i ŭ Ejšyškach.

Litoŭska-Savieckaja hraničnaja kamisija ŭžo ŭstanaviła novuju hranicu miž Litvoju i SSSR. Hranicu hetu ciapier pačynajuć aznačać hraničnymi kapcami i słupami.

— **Pieraściaroha vučniam i ich baćkom.** Apošnimi dniami pad upłyvam varožaj ahitacyi pastarońnich asob, vučni pierastajuć chadzić u škoły. Voś-ža, vučni himnazii, jakija da 6 śniežnia nia pryjšli ŭ školu, buduć vyčyrknuty iz śpiskoŭ vučniaŭ i pazbaŭleny pravoŭ vučycca ŭ inšych školach. Apryč taho, za niepasyłańnie dziaciej u škoły baćki vučniaŭ pačatkavych škoł – mohuć być pakaranyja.

— **Kursy litoŭskaha jazyka ŭ Vilni** ŭžo zarhanizavalisia. Zapisałasia na kursy 2500 asob. Niezamožnym źnižany apłaty. 30 pracentaŭ słuchačoŭ ad apłaty zusim zvolnienyja. Kursy pačnuć dziejać u biahučym tydni i patryvajuć čatyry miesiacy.

— **Kala 20 dziciačych sadkoŭ** budzie chutka założanych u Vilenskim vokruzie (N. Vialejka, Padbrodździe, Butrymancy, Vilnia).

— **58 kniharniaŭ, biblijatekaŭ i čytalniaŭ** zarejestravana u Vilni da 30 listapada, u suviazi z zahadam Načalnika Vilni i pavietu.

—**Fabryka papiery** ŭ Kučkuryškach pad Vilniaj ŭznoviła ŭžo svaju pracu i vyrablaje tymčasam papieru hazetnuju i da apakavańnia. U fabrycy pracuje 160 čałaviek.

—**Płacić za pamieškańnie** (kamornaje) za m-c śniežań (XII), pavodle uradavaha rasparadžeńnia, možna budzie až pa Novym hodzie. Kolki i jak treba budzie płacić—ustanović heta asobnaje rasparadžeńnie adpaviednych uładaŭ.—Samo saboj razumiejecca, što hetkaja adsročka (moratorium) adnosicca da asobaŭ źbiadnieŭšych z pryčyny pieražytych u kraju padziejaŭ.

—**Pryvatny les pad kaznu** maje pierajści na ŭsim abšary dałučanaj da Litvy Vilenščyny. Z hetaj metaj jeździać ciapier pa kraju 8 adumysłovych litoŭskich kamisij, jakija hetyja lasy pierahladajuć.

--**Knižki P.K.O.** i polisy strachoŭki žyćcia ŭ P.K.O. treba da 18 h. m.zarejestravać: u Vilni—u Addziele P.K.O. (Mickieviča 16a), a na pravincyi—na kožnaj pošcie.

— **Novyja pošty ŭ Vilenskim vokruzie** sarhanizaveny ŭ miascovaściach: Jašuny I, Kałtyniany, Mejšahoła, Miedniki, Padbreźzie, Žeša, Rudziški, Małyja Salečniki i Turhieli. Dahetul u hetych miascovaściah byli tolki paštovyja ahiencyi.

Naša pošta

Al. Sm. u K.: Za atrymanyja matarjały, jakija ŭžo vykarystany, dziakujem. Prosim nie zabyvać ab nas i na dalej.

Uł. Tr. u Taŭrohach: prośbu spaŭniajem i hazetu pasyłajem. Čakajem padpiski.

M. V. u D. (Ł.): „Krynica" Vam stała pasyłałasia i pasyłajecca. Źbirajcie padpiski. J. N. žyvy i zdarovy. Inšyja časapisy tymčasam chiba nia vyjduć. Ab usim inšym — pakaža budučynia. Pišecie da nas ab Vašym žyćci.

Šavieckija raboty vykonvaje fachoviec-biełarus, jaki biare rabotu z chaty i prynosić vykananyja zakazy. — Paviedamleńni z adresami zakazčykaŭ pryjmaje redakcyja „Krynicy". Padrymajcie biełarusa ŭ patrebie.

LIETŪKIS — Addzieł u Vilni

ŭ svaich składach u Vilni, vul. Słavackaha 27, tel. 756

KUPLAJE adbornaje zboža: pšanicu, žyta, jačmień i avios. Płacić ceny ŭstanoŭlenyja dziaržavaj. Apračа zboža kuplaje: kaniušynu—čyrvonuju, švedzkuju i biełuju, cimafiejku, azimuju viku, harčycu, roznaha sortu haroch, pialušku, mak, biełу šalbabon (fasolu), kmin, lannoje siemia, hračychu i inš.

PRADAJE z volnaj ruki pšaničnyja votruby, avios i inš. U kramy i kooperatyvy dastaŭlaje tabaku, sierčyki i inš. kolonijalnyja tavary.

Addzieł kolonijalnych tavaraŭ LIETŪKIS'A ŭ Vilni znachodzicca pry Małoj Rosie № 3, telefony: 56 i 3065.

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMAVIČIUS
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ

Fr. Skarinos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1.
Biel. Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1.

w Wilnie